

1949 – 1952

Starea de spirit a populației din timpul colectivizării:

- comentariile țăranilor privind reformele agrare;
- înființarea gospodăriilor agricole de stat;
- revoltele țărănești din satele și comunele Bihorului.

30 iulie 1949

Telegramă - „FULGER!!!!” - trimisă de Direcția Regională a Securității Poporului Oradea către Direcția Generală a Securității Poporului, în atenția tov. col. Birtăș cu privire la revoltele țărănești din comunele Tăut, Girișul Negru și Batăr (Bihor)

Sătenii care s-au opus colectivizării „au devastat primăria, au ars arhiva, au distrus poarta triumfală”. Revolta lor s-a extins și în satele din jur, iar trupele de Securitate și Miliție nu au putut face față, solicitând ajutoare de la București.

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 1205, vol. 6, f. 64)

94

W 272

T E L E G R A M

FULGER!!!!

old 14.30

64

1

CONFIDENTIAL PERSONAL.

DIRECTIUNEA REGIONALA A SECURITATII POPORULUI ORADEA.

est re

DIRECTIUNEA GENERALA A SECURITATII POPORULUI
TOVARASULUI COLONEL BIRTAS.

B U C U R E S T I .

Ca urmare rapoartelor noastre Nr. 11/21221 din 30 Iulie a.c., orele 0.1 si 0.5 si 10.30., raportam ca, primele cercetari efectuate, dupa cum ~~maxx~~ ne-a promis posibilitatile, am stabilit urmatoarele:

Focarul rebeliunii a fost comuna Taut, unde cu cca. 4 saptamani inainte, mai multi ~~chiaburi~~ in frunte cu chiaburii TIRBAN MATEI si MIHAI GHEORGHE folosind de nemultumirea muncitorilor agricoli, referitor la leafa in bani la treerat si a cotelor de predare, a reusit sa creeze o stare de spirit foarte incodata ce s-a culminat in rebeliunea de ~~a~~ seara.

Rebeliunea in comună Taut a fost condusă de numitii
TIRBAN MATEI, MILEAN GHEORGHE, RADU IOAN, TODINCA MOISE, IADAR
DUMITRU, TODINCA IOAN a Pandului, MOTIUTI ILIE, TODINCA IOAN FOLIS,
RUSU STEFAN, TODINCA IOAN a Iancului, toti chiaburi peste 10 iugare
demanant.

Susnumitii au devastat primaria, au ars archiva, au distrus poarta triumfala.

Susnumitii nu au putut fi arestati pana in prezent datorita situatiei incordata.

Rebeliunea din comuna Taut, s-a extins in comuna Girisul Negru, unde rebelii tragand dupa masina autoritatilor, au nimerit doi satani, care au sarit din acel moment din sambata dupa masini, unul a murit celalalt este grav ranit, precum si in comuna Budear, unde rebelii au batut mortal pe paznicul de noapte.

Pana in prezent sunt retinuti 13 persoane din comuna Taut.

In prezent starea de spirit este foarte agitata, dupa ultimele informatii populatia se pregateste la noi manifestatii. Pe litoral subdirector general al Militiei se afla la fata lui.

Vom reveni cu raport.

L.T.COLONEL DE SECURITATE:
CAPITAN: PALIGOVICI IOSIF.

Nr.11/21221 din 30 Iulie 1949, ora 14.

Sunt prezenty don of. Pen. sajoni in J. G. M.

~~Bonc~~ 12³⁰ Faculty File

~~Bond~~ 17^{3%} Făc
15 de Berzom

June 19 Bar 3

Grd

30 iulie 1949

**Telegramă trimisă de Direcția Regională a Securității
Poporului Oradea către Direcția Generală a Securității
Poporului, în atenția tov. col. Birtaș, prin care lt. Teriteanu
Cornel solicită ajutorul batalionului de grăniceri pentru a
face față „rebeliunilor” țărănești din comunele Tăut, Batăr,
Talpoș din Bihor**

**Țărani, „înarmați cu pietre, coase, topoare și arme” s-au
baricadat, împiedicând circulația pe șosele și poduri,
reușind să facă față celor peste 100 de soldați (milițieni și
securiști).**

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 1205, vol. 6, f. 65)

TELEGRA MA.

DIRECTIUNEA REGIONALA A SECURITATII POPORULUI ORADEA

Conf. Personal.

urgent Cat re,

DIRECTIUNEA GENERALA A SECURITATII POPORULUI
Tov. Col. Birtas.

BUCURESTI.

Ca urmare raportelor noastre Nr. 11/21221 din 30 Iulie a.c., cred că o, l. și o, 5 . raportam,

Organele noastre s-au deplasat în comuna Taut, plasa Tinca, jud. Bihor, cu un efectiv de 100 oameni, pentru a restabili ordinea și linistea. În timp ce au intrat în comuna au fost incomjurati de o mare multime de oameni înarmați cu pietre, coase, topoare, și arme, încât grupul nostru a fost nevoit să facă uz de arme pentru intimidare, retragându-se din comuna spre Batar, Tinca și Salonta, reușind în timpul retragerii să captureze 14 persoane care instigau.

În timp ce grupul nostru a fost atacat în comuna Taut, din multime printre altele și lozinci s-au strigat și TRAIASCA REGIUNEAS SI CAPITANUL .

Telefoanele în jurul comunei Taut, Batar, și Talpos, sunt distruse pe o distanță mai mare, au fost tăiate două stalpi de telegraf și pe urma acestora returnați în drum.

Situația din jurul comunei Taut, Batar, și Talpos, este agitată locuitorilor în special cei din Taut, și au baricadat în comuna impiedicând circulația pe sosele și poduri prin punerea de bolovani adusi pentru construcții de casă. Dupa cum raportează Tov. Cpt. Palecovici, efectivul de 100 de persoane, soldați militari, și organele noastre este o forță mică, în raport cu massele de oameni adunate în acele comune.

Motivații de cele de mai sus, rugam să binevoiți să întrevini locului îndrept pentru a se aproba trimiterea Batalionului de granițieri cantonat în padurea Comunei Gurbediu, / aproape de Tinca /, pentru a fi întrebuită la ocuparea comunei Taut, Batar și Talpos, mentionăm că, și comuna Coeibă Mare, este pe punctul de a se de da la dezordine.

Va suna reporta de urmare mersul operațiilor.

/LT.COL DE SECURITATE
Lt. Teriteanu Cornel

Nr. 11/21221 din 30 Iulie 1949

Făcul Fișe

A se preda imediat Tov. Col. Birtas.